

31997L0081

L 14/9

EUROPOS BENDRIJŲ OFICIALUSIS LEIDINYS

1998 1 20

TARYBOS DIREKTYVA 97/81/EB

1997 m. gruodžio 15 d.

dėl Bendrojo susitarimo dėl darbo ne visą darbo dieną, kurį sudarė Europos pramonės ir darbdavių konfederacijų sąjunga (UNICE), Europos įmonių, kuriose dalyvauja valstybė, centras (CEEP) ir Europos profesinių sąjungų konfederacija (ETUC)

EUROPOS SAJUNGOS TARYBA,

atsižvelgdama į Susitarimą dėl socialinės politikos, pridėtą prie Europos bendrijos steigimo sutarties socialinės politikos protokolo Nr. 14, ypač į jo 4 straipsnio 2 dalį,

atsižvelgdama į Komisijos pasiūlymą,

- (1) kadangi, siekdamas ir toliau laikytis 1989 m. Socialinės chartijos nustatytų gairių, valstybės narės, išskyrus Jungtinę Didžiosios Britanijos ir Šiaurės Airijos Karalystę (toliau – valstybės narės), sudarė Susitarimą dėl socialinės politikos pagal Europos bendrijos steigimo sutarties socialinės politikos protokolą;
- (2) kadangi pagal Susitarimo dėl socialinės politikos 4 straipsnio 2 dalį administracija ir darbuotojai (socialiniai partneriai) gali bendrai prašyti, kad Bendrijos lygio susitarimai būtų įgyvendinami Tarybos sprendimu, priimtu Komisijai pateikus pasiūlymą;
- (3) kadangi Bendrijos darbuotojų pagrindinių socialinių teisių chartijos 7 punktą, *inter alia*, nustato, kad „vidaus rinkos sukūrimas turi pagerinti Europos bendrijos darbuotojų gyvenimo ir darbo sąlygas. Šis procesas turi būti susijęs su nurodytų sąlygų derinimu, kartu tobulinant (...) darbo formas, išskyrus neterminuotas sutartis, o būtent terminuotas sutartis, darbą ne visą darbo dieną, laikiną ir sezoninį darbą“;
- (4) kadangi Taryba nepriėmė sprendimo dėl pasiūlytos direktyvos dėl tam tikrų darbo santykių, susijusių su konkurencijos iškreipymais ⁽¹⁾, su paskutiniais pakeitimais ⁽²⁾, taip pat dėl pasiūlytos direktyvos dėl tam tikrų darbo santykių, susijusių su darbo sąlygomis ⁽³⁾;
- (5) kadangi Eseno Europos Vadovų Tarybos išvadose pabrėžiama, kad būtina imtis priemonių, kurios skatintų užimtumą ir moterų bei vyrų lygias galimybes, ir kviečiama imtis priemonių, siekiant didesnio užimtumo, ypač naudojant lankstesnį darbo organizavimą, kuris kartu patenkintų darbuotojų pageidavimus bei konkurencijos reikalavimus;

- (6) kadangi pagal Susitarimo dėl socialinės politikos 3 straipsnio 2 dalį Komisija tarėsi su administracija ir darbuotojais dėl galimos Bendrijos veiksmų krypties lankstaus darbo laiko grafiko ir darbo saugos atžvilgiu;
- (7) kadangi po šių konsultacijų Komisija nusprendė, kad Bendrijos veiksmai pageidautini, ir dar kartą Bendrijos lygiu pasitarė su administracija ir darbuotojais dėl numatomo pasiūlymo esmės pagal minėto susitarimo 3 straipsnio 3 dalį;
- (8) kadangi pagrindinės skirtingų pramonės šakų organizacijos, t. y. Europos pramonės ir darbdavių konfederacijos sąjunga (UNICE), Europos įmonių, kuriose dalyvauja valstybė, centras (CEEP) ir Europos profesinių sąjungų konfederacija (ETUC), 1996 m. birželio 19 d. bendrame laiške Komisijai pranešė apie savo pageidavimą inicijuoti sutarties dėl socialinės politikos 4 straipsnio nustatytą procedūrą; kadangi 1997 m. kovo 12 d. bendrame laiške jos paprašė Komisijos papildomų trijų mėnesių; kadangi Komisija patenkino šį prašymą;
- (9) kadangi 1997 m. birželio 6 d. minėtos skirtingų pramonės šakų organizacijos sudarė Bendrąjį susitarimą dėl darbo ne visą darbo dieną; kadangi jos perdavė Komisijai bendrą prašymą įgyvendinti šį Bendrąjį susitarimą Tarybos sprendimu, priimtu Komisijai pateikus pasiūlymą, pagal jos 4 straipsnio 2 dalį;
- (10) kadangi Taryba 1994 m. gruodžio 6 d. rezoliucijoje dėl Europos Sąjungos socialinės politikos perspektyvų: indėlis į ekonominę ir socialinę konvergenciją ⁽⁴⁾, paprašė administracijos ir darbuotojų pasinaudoti savo galimybėmis sudaryti sutartis, kadangi jie paprastai geriau žino socialinės realijos ir problemas;
- (11) kadangi šalys signatarės norėjo sudaryti Bendrąjį susitarimą dėl darbo ne visą darbo dieną, kuris nustatytų šio darbo bendruosius principus ir minimalius reikalavimus; kadangi jos pareiškė norą sukurti bendrus pagrindus, kurie panaikintų darbuotojų, dirbančių ne visą darbo dieną,

⁽¹⁾ OL C 224, 1990 9 8, p. 6.

⁽²⁾ OL C 305, 1990 12 5, p. 8.

⁽³⁾ OL C 224, 1990 9 8, p. 4.

⁽⁴⁾ OL C 368, 1994 12 23, p. 6.

- diskriminaciją ir skatintų sukurti galimybes dirbti ne visą darbo dieną tiek darbuotojams, tiek darbdaviams priimtinu pagrindu;
- (12) kadangi socialiniai partneriai norėjo atkreipti ypatingą dėmesį į darbą ne visą darbo dieną, kartu nurodydami, kad jie ketina svarstyti panašių susitarimų dėl kitų lanksčių darbo formų reikalingumą;
- (13) kadangi Amsterdamo Europos Vadovų Tarybos išvadose Europos Sąjungos valstybių ir vyriausybės vadovai labai pritarė socialinių partnerių sudarytam susitarimui dėl darbo ne visą darbo dieną;
- (14) kadangi Sutarties 189 straipsnis apibrėžia direktyvą kaip tinkamiausią priemonę įgyvendinti Bendrąjį susitarimą; kadangi tai įpareigoja valstybes narės dėl galutinio rezultato, tačiau leidžia nacionalinėms valdžios institucijoms rinktis formas ir metodus;
- (15) kadangi pagal Sutarties 3 straipsnio b punkte nurodytus subsidiarumo ir proporcingumo principus valstybės narės negali iki galo pasiekti šios direktyvos tikslų ir todėl kad Bendrija gali juos geriau pasiekti; kadangi ši direktyva neapima didesnės nei būtina srities, kad būtų galima pasiekti minėtus tikslus;
- (16) kadangi, atsižvelgiant į Bendrajame susitarime naudojamas sąvokas, kurios nėra konkrečiai apibrėžtos, ši direktyva leidžia valstybėms narėms pačioms apibrėžti minėtas sąvokas pagal jų nacionalinę teisę ir praktiką, taip kaip kitų socialinės politikos direktyvų, kuriose vartojamos panašios sąvokos atveju, jeigu šios sąvokos atitinka Bendrojo susitarimo turinį;
- (17) kadangi Komisija parengė pasiūlymą dėl direktyvos pagal jos 1993 m. gruodžio 14 d. pranešimą dėl Socialinės politikos protokolo (Nr. 14) taikymo ir 1996 m. rugsėjo 18 d. pranešimą dėl socialinio dialogo plėtos Bendrijos lygiu, atsižvelgdama į šalių signatarių atstovaujamojo statusą bei Bendrojo susitarimo visų straipsnių teisėtumą;
- (18) kadangi Komisija parengė pasiūlymą dėl direktyvos pagal Susitarimo dėl socialinės politikos 2 straipsnio 2 dalį, kurioje nurodoma, kad socialinės politikos srities direktyvos „turi vengti taikyti administracinius, finansinius ir teisinius apribojimus, kurie stabdytų mažųjų ir vidutinių įmonių steigimą bei plėtrą“;
- (19) kadangi pagal 1993 m. gruodžio 14 d. pranešimą dėl socialinės politikos protokolo (Nr. 14) taikymo Komisija pranešė Europos Parlamentui apie savo pasiūlymą dėl
- direktyvos, į kurią įtrauktas Bendrasis susitarimas, pateikdama šio pasiūlymo tekstą;
- (20) kadangi Komisija taip pat apie tai pranešė Ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui;
- (21) kadangi Bendrojo susitarimo 6 straipsnio 1 dalyje nurodoma, kad valstybės narės ir (arba) socialiniai partneriai gali laikytis arba nustatyti palankesnes nuostatas;
- (22) kadangi Bendrojo susitarimo 6 straipsnio 2 dalyje nurodoma, kad šios direktyvos įgyvendinimu jokia būdu neturi būti pateisinamas bet koks esamos padėties valstybėse narėse pabloginimas;
- (23) kadangi Bendrijos darbuotojų pagrindinių socialinių teisių chartija pripažįsta kovos su visomis diskriminavimo formomis, ypač diskriminacijos dėl lyties, rasės, odos spalvos, įsitikinimų ar tikėjimo, svarbą;
- (24) kadangi Europos Sąjungos sutarties F straipsnio 2 dalyje nurodoma, kad Sąjunga gerbia pagrindines teises, kurias garantuoja Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencija ir kurios grindžiamos bendromis valstybių narių konstitucinėmis tradicijomis, kaip Bendrijos teisės bendruosius principus;
- (25) kadangi valstybės narės gali patikėti socialiniams partneriams, jiems bendrai paprašius, įgyvendinti šią direktyvą, su sąlyga, kad valstybės narės imsis visų būtinų priemonių, užtikrinančių, kad jos galėtų visuomet garantuoti šios direktyvos nustatytus rezultatus;
- (26) kadangi Bendrojo susitarimo įgyvendinimas padės pasiekti Susitarimo dėl socialinės politikos 1 straipsnyje nurodytus tikslus,

PRIĖMĖ ŠIĄ DIREKTYVĄ:

1 straipsnis

Šios direktyvos tikslas yra įgyvendinti Bendrąjį susitarimą dėl darbo ne visą darbo dieną, sudarytą 1997 m. birželio 6 d. tarp pagrindinių skirtingų pramonės šakų organizacijų (UNICE, CEEP ir ETUC) ir pridėtą prie šios direktyvos.

2 straipsnis

1. Valstybės narės įstatymais ir kitais teisės aktais įtvirtina nuostatas, būtinas, kad šios direktyvos būtų pradėta laikytis ne vėliau kaip nuo 2000 m. sausio 20 d., arba ne vėliau kaip iki šios datos užtikrina, kad socialiniai partneriai bendru susitarimu priimtų reikiamas priemones, o valstybės narės privalo imtis visų būtinų priemonių, leidžiančių joms visuomet garantuoti, kad bus pasiekti šioje direktyvoje nustatyti rezultatai. Apie tai jos nedelsdamos praneša Komisijai.

Jeigu būtina, valstybėms narėms gali būti suteiktas ne ilgesnis kaip vienerių metų papildomas laikotarpis, kad jos galėtų atsižvelgti į tam tikrus iškilusius sunkumus arba įgyvendinti šią direktyvą, taikydamos kolektyvinę sutartį.

Apie šias aplinkybes jos nedelsdamos praneša Komisijai.

Valstybės narės, priimdamos pirmoje pastraipoje nurodytas priemones, daro jose nuorodą į šią direktyvą arba tokia nuoroda daroma jas oficialiai skelbiant. Nuorodos darymo tvarką nustato valstybės narės.

2. Valstybės narės pateikia Komisijai šios direktyvos taikymo srityje priimtų arba numatomų priimti pagrindinių nacionalinės teisės aktų nuostatų tekstus.

3 straipsnis

Ši direktyva įsigalioja jos paskelbimo *Europos Bendrijų oficialiajame leidinyje* dieną.

4 straipsnis

Ši direktyva skirta valstybėms narėms.

Priimta Briuselyje, 1997 m. gruodžio 15 d.

Tarybos vardu

Pirmininkas

J.-C. JUNCKER

PRIEDAS

EUROPOS PRAMONĖS IR DARBDAVIŲ KONFEDERACIJŲ SĄJUNGA

EUROPOS PROFESINIŲ SĄJUNGŲ KONFEDERACIJA

EUROPOS ĮMONIŲ, KURIOSE DALYVAUJA VALSTYBĖ, CENTRAS (CEEP)

BENDRASIS SUSITARIMAS DĖL DARBO NE VISĄ DARBO DIENĄ**Preambulė**

Šis Bendrasis susitarimas yra indėlis į bendrą Europos užimtumo strategiją. Darbas ne visą darbo dieną pastaraisiais metais turėjo didelę įtaką užimtumui. Todėl šio susitarimo šalys šiai darbo formai skyrė labai daug dėmesio. Šalys ketina apsvarstyti panašių susitarimų, susijusių su kitomis lankstaus darbo formomis, reikalingumą.

Pripažįstant aplinkybių įvairovę valstybėse narėse ir patvirtinant, kad darbas ne visą darbo dieną yra būdingas tam tikriems sektoriams ir profesinės veiklos sritims, šis susitarimas nustato bendruosius principus ir minimalius reikalavimus, susijusius su darbu ne visą darbo dieną. Jis rodo socialinių partnerių siekį sukurti bendrus pagrindus, pašalinant darbuotojų, dirbančių ne visą darbo dieną, diskriminavimą ir padedant plėtoti galimybes dirbti ne visą darbo dieną tiek darbdaviams, tiek darbuotojams priimtinu pagrindu.

Šis susitarimas reglamentuoja darbuotojų, dirbančių ne visą darbo dieną, darbo sąlygas ir patvirtina, kad klausimus, susijusius su įstatymų nustatyta socialine apsauga, sprendžia valstybės narės. Atsižvelgdamos į nediskriminavimo principą, šio susitarimo šalys nurodo 1996 m. gruodžio mėn. Dublino Europos Vadovų Tarybos deklaraciją dėl užimtumo, kurioje, *inter alia*, Taryba pažymėjo, kad socialinio aprūpinimo sistema turėtų būti palankesnė užimtumui, „plėtojant socialinės apsaugos sistemas, galinčias prisitaikyti prie naujų darbo modelių ir suteikti atitinkamą apsaugą žmonėms, dirbantiems pagal šiuos modelius“. Susitarimo šalys mano, kad reikėtų šią deklaraciją įteisinti.

ETUC, UNICE ir CEEP prašo Komisijos pateikti šį Bendrąjį susitarimą Tarybai, kad ji priimtų sprendimą, įpareigojantį valstybes nares, kurios yra Susitarimo dėl socialinės politikos, pridėto prie Europos bendrijos steigimo sutarties socialinės politikos protokolo (Nr. 14), šalys, laikytis šių reikalavimų.

Susitarimo šalys pageidauja, kad Komisija savo pasiūlyme dėl šio susitarimo įgyvendinimo prašytų valstybių narių per dvejus metus nuo Tarybos sprendimo priimti įstatymus ir kitus teisės aktus, būtinus, kad būtų laikomasi šio Tarybos sprendimo, arba užtikrinti ⁽¹⁾, kad ne vėliau kaip iki šio laikotarpio pabaigos socialiniai partneriai sutarimu nustatytų reikiamas priemones. Jeigu būtina atsižvelgti į tam tikrus sunkumus arba įgyvendinimą kolektyvine sutartimi, valstybėms narėms gali būti suteiktas ne ilgesnis kaip vienerių metų papildomas laikotarpis, kad jos galėtų įvykdyti šią nuostatą.

Nepažeisdamos nacionalinių teismų ir Teisingumo Teismo vaidmens, susitarimo šalys prašo, kad visus klausimus, susijusius su šio susitarimo aiškinimu Europos lygiu, Komisija visų pirma perduotų susitarimo šalims, kurios pateiks savo nuomonę.

Konstatuojamoji dalis

1. Atsižvelgdama į Susitarimą dėl socialinės politikos, pridėtą prie Europos bendrijos steigimo sutarties socialinės politikos protokolo Nr. 14, ir ypač į jo 3 straipsnio 4 dalį ir 4 straipsnio 2 dalį;
2. Kadangi Susitarimo dėl socialinės politikos 4 straipsnio 2 dalyje nurodoma, kad Bendrijos lygiu sudaryti susitarimai šalių signatarių bendru prašymu gali būti įgyvendinami Tarybos sprendimu, priimtu Komisijai pateikus pasiūlymą;
3. Kadangi antrajame konsultaciniame dokumente dėl darbo laiko lankstumo ir darbuotojų saugos Komisija pareiškė, kad ji ketina siūlyti teisiškai įpareigojančias Bendrijos priemones;

(1) Pagal Europos bendrijos steigimo sutarties Susitarimo dėl socialinės politikos 2 straipsnio 4 dalį.

4. Kadangi Europos Vadovų Tarybos posėdžio, įvykusio Esene, išvadose pabrėžiama, kad būtina įgyvendinti priemones, kurios skatintų užimtumą ir vyrų bei moterų lygias galimybes, ir reikalaujama imtis priemonių, kurių tikslas „didinti užimtumo lygį, ypač naudojant lankstesnį darbo organizavimą, kuris patenkintų darbuotojų pageidavimus bei konkurencijos reikalavimus“;
5. Kadangi su šiuo susitarimu šalys signatarės sieja didelę reikšmę turinčias priemones, suteikiančias vyrams ir moterims daugiau galimybių dirbti ne visą darbo dieną ruošiantis pensijai, derinant profesinį ir šeimos gyvenimą ir naudojantis mokymo bei profesinio rengimo galimybėmis, kurios leistų tobulinti jų profesinius įgūdžius bei kilti tarnyboje, siekiant abipusės darbdavių ir darbuotojų naudos ir įmonių plėtros;
6. Kadangi šis susitarimas nurodo, kad valstybės narės ir socialiniai partneriai turi nustatyti priemones, kurios įgyvendintų šio susitarimo bendruosius principus, minimalius reikalavimus ir nuostatas, atsižvelgiant į kiekvienos valstybės narės situaciją;
7. Kadangi šis susitarimas atsižvelgia į poreikį tobulinti socialinės politikos reikalavimus, stiprinti Bendrijos ekonomikos konkurencingumą ir vengti administracinių, finansinių ir teisinių apribojimų, kurie stabdytų mažų ir vidutinių įmonių steigimą bei plėtrą;
8. Kadangi socialiniai partneriai turi daugiausiai galimybių rasti sprendimus, kurie atitiktų darbdavių ir darbuotojų reikmes, ir todėl jie turi atlikti ypatingą vaidmenį įgyvendinant ir taikant šį susitarimą.

ŠALYS SIGNATARĖS SUSITARIA:

1 straipsnis: **Tikslas**

Bendrojo susitarimo tikslas:

- a) sudaryti sąlygas, kurios panaikintų darbuotojų, dirbančių ne visą darbo dieną, diskriminaciją ir gerintų darbo ne visą darbo dieną kokybę;
- b) sudaryti galimybes savanoriškumo pagrindu darbo ne visą darbo dieną plėtojimui ir prisidėti prie lankstaus darbo laiko grafiko organizavimo, atsižvelgiant į darbdavių ir darbuotojų reikmes.

2 straipsnis: **Taikymo sritis**

1. Šis susitarimas taikomas ne visą darbo dieną dirbantiems darbuotojams, kurie sudarė darbo sutartį arba kurių darbo santykius apibrėžia kiekvienoje valstybėje narėje galiojantys įstatymai, kolektyvinės sutartys arba praktika.
2. Valstybės narės, pasitarusios su socialiniais partneriais ir remdamosi nacionaline teise, kolektyvinėmis sutartimis arba praktika, ir (arba) atitinkamo lygio socialiniai partneriai remdamiesi nacionaline darbo santykių praktika pramonėje gali dėl objektyvių priežasčių netaikyti visų arba kai kurių šio susitarimo sąlygų laikiniams darbuotojams, dirbantiems ne visą darbo dieną. Būtina nuolat peržiūrėti minėtas išimtis, nustatant ar jų priežastys išlieka objektyvios ir pagrįstos.

3 straipsnis: **Sąvokos**

Šiame susitarime:

1. „Darbuotojas, dirbantis ne visą darbo dieną“ – darbuotojas, kurio įprastų darbo valandų skaičius, apskaičiuotas per savaitę arba pagal ne ilgesnį kaip vienerių metų darbo laiko vidurkį, yra mažesnis už panašaus darbuotojo, dirbančio visą darbo dieną, darbo valandas.
2. „Panašus darbuotojas, dirbantis visą darbo dieną“ – toje pačioje įmonėje visą darbo dieną dirbantis darbuotojas, kuris sudarė to paties tipo darbo sutartį arba palaiko tokius pačius darbo santykius ir atlieka tą patį arba panašų darbą (profesines pareigas), tinkamai atsižvelgiant į kitus motyvus, įskaitant darbo stažą ir kvalifikaciją (įgūdžius).

Jeigu įmonėje nėra panašaus darbuotojo, dirbančio visą darbo dieną, lyginama atsižvelgiant į taikytiną kolektyvinę sutartį arba, jei nėra taikytinos kolektyvinės sutarties, lyginama atsižvelgiant į nacionalinę teisę, kolektyvines sutartis arba praktiką.

4 straipsnis: **Nediskriminavimo principas**

1. Darbuotojams, dirbantiems ne visą darbo dieną, negali būti sudaromos blogesnės darbo sąlygos, negu panašiams darbuotojams, dirbantiems visą darbo dieną, tik dėl tos priežasties, kad jie dirba ne visą darbo dieną, nebent šis nevienodas požiūris yra objektyviai pagrįstas.
2. Prireikus taikomas *pro rata temporis* principas.

3. Valstybės narės ir (arba) socialiniai partneriai, atsižvelgdami į Europos teisės aktus, nacionalinę teisę, kolektyvines sutartis ir praktiką, nustato šio straipsnio taikymo priemones.
4. Valstybės narės, pasikonsultavusios su socialiniais partneriais pagal nacionalinę teisę, kolektyvines sutartis arba praktiką, ir (arba) socialiniai partneriai prirėkus gali dėl objektyvių priežasčių sudaryti specialias darbo sąlygas, susijusias su darbo stažu, darbo laiku arba kvalifikaciniu uždarbiu. Atsižvelgiant į 4 straipsnio 1 dalyje nurodytą nediskriminavimo principą, būtina nuolat peržiūrėti profesinę kvalifikaciją, susijusią su darbuotojų, dirbančių ne visą darbo dieną, galimybe naudotis specialiomis darbo sąlygomis.

5 straipsnis: Darbo ne visą darbo dieną galimybės

1. Pagal šio susitarimo 1 straipsnį ir pagal darbuotojų, dirbančių ne visą darbo dieną ir visą darbo dieną, nediskriminavimo principą:
 - a) valstybės narės, pasitarusios su socialiniais partneriais ir remdamosi nacionaline teise arba praktika, nustato ir peržiūri teisinio ar administracinio pobūdžio kliūtis, kurios gali apriboti darbo ne visą darbo dieną galimybes, ir prirėkus šias kliūtis pašalinti;
 - b) socialiniai partneriai, neviršydami savo kompetencijos ir pagal kolektyvinių sutarčių nustatytą tvarką, turi nustatyti ir peržiūrėti kliūtis, kurios gali apriboti darbo ne visą darbo dieną galimybes, ir prirėkus šias kliūtis pašalinti.
2. Darbuotojo atsisakymas būti perkeltam iš darbo visą darbo laiką į darbą ne visą darbo dieną arba atvirkščiai neturėtų savaime būti pagrįsta priežastimi nutraukti darbo sutartį, tačiau nepažeidžiant darbo sutarties nutraukimo nuostatų pagal nacionalinę teisę, kolektyvines sutartis ir praktiką dėl kitų priežasčių, kurios gali būti susijusios su atitinkamos įmonės veiklos reikalavimais.
3. Darbdaviai turi kuo tinkamiau apsvarstyti šiuos dalykus:
 - a) darbuotojų prašymus juos perkelti iš darbo visą darbo dieną į darbą ne visą darbo dieną, jeigu įmonėje atsi-randa tokia galimybė;
 - b) darbuotojų prašymus juos perkelti iš darbo ne visą darbo dieną į darbą visą darbo dieną arba pailginti darbo laiką, jeigu yra tokia galimybė;
 - c) laiku pateikiamą informaciją apie įmonėje esamas darbo visą ir ne visą darbo dieną vietas, palengvinant perkėlimą iš darbo visą darbo dieną į darbą ne visą darbo dieną ir *vice versa*;
 - d) priemones, kurios padėtų įmonėje visais lygiais plėtoti darbo ne visą darbo dieną galimybes, įskaitant kvalifikuotą darbą ir vadovaujančias pareigas, ir prirėkus plėtoti darbuotojų, dirbančių ne visą darbo dieną, profesinio rengimo galimybes, skatinant kilimą tarnyboje ir profesinį judėjimą;
 - e) tinkamą informacijos apie darbą ne visą darbo dieną įmonėje pateikiamą veikiančioms organizacijoms, kurios atstovauja darbuotojams.

6 straipsnis: Įgyvendinimo nuostatos

1. Valstybės narės ir (arba) socialiniai partneriai gali toliau taikyti arba priimti palankesnes nei šio susitarimo nustatytas nuostatas.
2. Šio susitarimo nuostatų įgyvendinimas nėra teisėtas pagrindas sumažinti darbuotojams teikiamą bendrą apsaugą susitarimo taikymo srityje. Tačiau tai nepažeidžia valstybių narių ir (arba) socialinių partnerių teisės plėtoti įvairias įstatymų, norminių aktų arba sutartines nuostatas, atsižvelgiant į pasikeitusias aplinkybes, taip pat nepažeidžia 5 straipsnio 1 dalies taikymo, jeigu laikomasi 4 straipsnio 1 dalyje nurodyto nediskriminavimo principo.
3. Šis susitarimas nepažeidžia socialinių partnerių teisės sudaryti tinkamu lygiu, įskaitant Europos lygį, susitarimus, pritaikančius ir (arba) papildančius šio susitarimo nuostatas, atsižvelgiant į atitinkamų socialinių partnerių konkrečias reikmes.
4. Šis susitarimas nepažeidžia kitų konkrečių Bendrijos nuostatų ir ypač Bendrijos nuostatų, susijusių su vienuodu požiūriu į vyrus ir moteris arba jų lygiomis galimybėmis.
5. Ginčams ir skundams, kylantiems dėl šio susitarimo taikymo, imamasi prevencinių priemonių ir jie sprendžiami pagal nacionalinę teisę, kolektyvines sutartis ir praktiką.
6. Šalys signatarės peržiūrės šį susitarimą po penkerių metų nuo Tarybos sprendimo datos, jeigu to paprašys bent viena šio susitarimo šalis.